

[P. Munch.]

Det Forhold, som har udviklet sig dér, i Forbindelse med Tanker af denne Art er jo blevet Udgangspunktet for et stort Forsøg paa at tilvejebringe en Forsoning mellem Arbejdsforeningskredse og Fagforeningskredse paa Baggrund af den økonomiske Krisetilstand, som bestaar i England, og som det vel i England i mindre Grad end i de andre store økonomiske Stater i Europa er lykkedes at overvinde efter Krigen.

Under Ledelse af Alfred Mond, nu Lord Melchet, har man i meget indflydelsesrige pengestærke Arbejdsgiverkredse sat et Forsøg i Gang paa at komme til Forstaaelse med Arbejderne, og denne Bevægelse har vundet Tilslutning fra toneangivende Fagforeningsside. Den har selvfølgelig ogsaa mødt Modstand, men paa den samlede Fagforeningskongres, hvor Spørgsmaalet var til Afstemning, samledes der dog 3½ Mill. Stemmer derom, medens der kun afgaves 600 000 Stemmer derimod fra den mest yderliggaaende Side indenfor den engelske Fagforeningsbevægelse. Et Hovedled i de Forhandlinger, der paa Baggrund af denne Beslutning nu føres mellem engelske Arbejdere og Arbejdsgivere, er netop Skabelsen af et System som det, der her er Tale om, i Forbindelse med Gennemførelse af Former for Repræsentation for Arbejderne indenfor de enkelte Fabrikker af den Karakter, som man har fundet hensigtsmæssig i England.

Ved Siden af den Forhandling, som nu foregaar paa Baggrund af truffen Beslutning, gaar den jævne Bevægelse rundt om i Virksomhederne videre i det Spor, den var inde i tidligere. Aar for Aar øges Antallet af engelske Virksomheder, som har indført et System af denne Karakter, og Antallet af Arbejdere, som er knyttet til disse Virksomheder. Efter den sidste Opgørelse, jeg har set, var et Antal af 400 000 engelske Arbejdere knyttet til Virksomheder, som havde et Udbyttedelingsystem eller et Arbejderaktiesystem. Ikke alle de 400 000 Arbejdere nød godt deraf; men vel saadant noget som halvtredie Hundrede Tusinde. Man kan jo sige, at i Forhold til Englands Arbejdertal er dette ikke al Verden, men det er dog lige saa meget som det samlede Antal Arbejdere, der findes i den danske Industri; og jeg tror dog, at man ikke kan se bort fra den Bevægelses Styrke, som her finder Sted.

Overfor den har der hidtil i Danmark været vist Velvillie; men ikke fra nogen Side, som staar i direkte Forbindelse med de to Grupper: Arbejdere og Arbejdsgivere, er der vist fornødent Initiativ til, at vi

kan regne med, at vi kommer frem i dette Spørgsmaal uden en virkningsfuld Opmuntring fra Statens Side. Der er ganske vist i den Henseende en Ting, som kunde give bedre Forventninger for Fremtiden, end vi ellers kunde have Grund til at nære paa Grundlag af hittidige Erfaringer. Det er det Indtryk, man i den sidste Tid har modtaget af, at i højere Grad, end det paa noget tidligere Tidspunkt har været Tilfældet i Danmark, er der mellem de store Arbejdsgiverorganisationer og de store Arbejderorganisationer en Følelse af Interessefællesskab; det er, som om den Mod-sætning, i hvilken de til daglig lever, dog i nogen Grad er ligesom begyndt at for-tone sig i en fælles Følelse af, at et Samarbejde vilde kunne bringe en bedre Trivsel af Virksomhederne til Fordel for begge Parter.

Saafermt denne Stemning, der overhovedet skaber Mulighed for en Forhandling disse Kredse imellem, vokser sig stærkere, kan jeg ikke tro andet end, at den maatte blive Udgangspunktet for en nyttig Forhandling om Forsøg af den Karakter, som jeg her anbefaler. Det er for mig vanskeligt at forstaa, at ikke i hvert Tilfælde de store Virksomheder i Danmark — og det er jo store Virksomheder, dette Spørgsmaal i første Række har Betydning for —, som har Monopolets Karakter, og som derfor har en fuldkommen fast og sikker Fortjeneste og staar med en overordentlig Styrke i det danske Samfund ogsaa i de haardeste Krisetider, ikke har benyttet den Styrke, hvormed de staar, til Forsøg af denne Karakter.

Vi kan vel nogenlunde naa til Forstaaelse om, at man kan skimte den Tid, da det nuværende Lønssystem er faldet. Der er vel en stigende Klarhed over, at et Lønssystem af en Beskaffenhed som det, der karakteriserede det 19de Aarhundrede, vil ikke varigt kunne opretholdes. Det Spørgsmaal, der i Virkeligheden foreligger til Afgørelse i de kommende Aartier i Forholdet Arbejder og Arbejdsgiver imellem, er, saa vidt jeg kan se, dette, om man gradvis gennem en rolig Udvikling skal naa over til nye Former, bygget paa Medejendomsrettens Grundsætning, eller man skal drive ud i en voldsom Omvæltning, hvis Følger for Fremtiden ingen af Parterne vil kunne forudse og vurdere.

Ogsaa indenfor de politiske Partier forekommer det mig, at man har Indtrykket af, at der er et voksende Ønske om at gøre Forsøg paa dog i nogen Grad at mildne Mod-sætningerne og bane Vejen for en